

Verworpen

M14

Motie Politiek-bestuurlijk model voor de GRD-samenwerking

De gemeenteraad van Dordrecht, in openbare vergadering bijeen op 13 en 14 november 2012,

Overwegende dat:

- De bestuurlijke drukte (het aantal vergaderingen, de stukkenstroom enzovoorts) van de huidige samenwerking in de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD) veel te groot is geworden;
- De organisatie rondom de GRD zozeer is uitgebouwd en in haar ontwikkeling is doorgeschoten dat de grip van de gemeenteraden op de GRD de facto steeds minder is geworden;
- De Drechtraad in wezen een ondemocratisch orgaan is;
- 'De Drechtsteden' in zijn algemeenheid, ondanks stevige publiciteitsinzet nog steeds op weinig bekendheid bij inwoners mogen rekenen;
- Een substantieel deel van de begroting van de gemeente naar de Drechtsteden wordt gesluisd;
- Uit onderzoek van een onafhankelijk Rekenkamer is gebleken dat terugkoppeling naar de eigen raad te wensen overlaat, zodat het voor raadsleden onvoldoende duidelijk is wat er met het belastinggeld binnen de Drechtsteden gebeurt;
- Sturing, verantwoording en controle in dit verband slecht tot hun recht komen;
- Het bestuurlijke regio-denken systematisch boven elke democratische betrokkenheid in de eigen raad gesteld wordt, hetgeen een onwenselijke ontwikkeling is, die uiteindelijk leidt tot uitholling van de democratische rechtskracht, de autonomie en de zelfbeschikking, zowel van de eigen raad als hoogste bestuurlijk en volksvertegenwoordigend orgaan, als van de gemeente zelf;
- De samenwerking zich dient te beperken tot die beleidsvelden waarop tot samenwerking is besloten en dat van uitbreiding van 'De Drechtsteden' op welke schaal en op welk niveau dan ook, geen sprake is;
- Een verdere uitbreiding van bevoegdheden en overheveling van taken naar 'De Drechtsteden' op gespannen voet staat met het eigen democratisch functioneren van raadsleden, hun effectieve controle op en kaderstelling bij beleid, alsmede het volksvertegenwoordigend element;

Is van mening dat:

Het politiek-bestuurlijke model dat op dit moment in de GRD van kracht is, te log, te zwaar, te bureaucratisch, te statisch, te ondoorzichtig en te ondemocratisch is;

Hervorming van dit politiek-bestuurlijke model gewenst is, teneinde weer meer grip te krijgen op het beleid dat in het kader van de GRD regionaal wordt vormgegeven;

Een veel lichtere politiek-bestuurlijke vorm van samenwerking binnen de GRD tot stand dient te komen, door het huidige GRD-model anders in te richten, zonder daarbij afbreuk te willen doen aan de wil tot samenwerking;

Motie Politiek-bestuurlijk model voor de GRD-samenwerking

De gemeenteraad van Dordrecht, in openbare vergadering bijeen op 13 en 14 november 2012,

Spreekt uit dat:

Het politiek-bestuurlijke model simpeler en overzichtelijker, maar vooral democratischer dient te worden vormgegeven;

Het algemeen bestuur daarbij in een ander vorm wordt gegoten dan de huidige Drechtraad als algemeen bestuur;

Dit nieuwe GRD-model zou moeten bestaan uit een algemeen bestuur met een burgemeester, een wethouder en een raadslid per deelnemende gemeente, waarbij dit algemeen bestuur uit zijn midden een dagelijks bestuur kiest, met telkens een burgemeester of wethouder per gemeente;

Terugkoppeling naar de eigen raad van alles wat besproken wordt gegarandeerd is (zodat er ook geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen raadsleden die wél en raadsleden die geen lid van de Drechtraad zijn);

En roept het college op om:

In beeld te brengen welke de mogelijkheden en gevolgen zijn van de invoering van dit nieuwe politiek-bestuurlijke GRD-model;

Hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk verslag te doen aan de Gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag.

Diana Kensenhuis

Nancy Witsen Elias-Kool

Bijlage:

Motie Politiek-bestuurlijk model voor de GRD-samenwerking

De gemeenteraad van Dordrecht, in openbare vergadering bijeen op 13 en 14 november 2012,

Bijdrage aan de toekomstdiscussie regio Drechtsteden

Hierbij uitleg waarom een meer ranke, flexibele, meer lenige en dynamische uitvoeringsorganisatie in deze tijd waarschijnlijk veel meer voor de regio Drechtsteden en haar inwoners kan betekenen dan de huidige, als ietwat log, niet transparant en bureaucratisch ervaren, politiek bestuurlijke uitvoeringsstructuur, waarbij de volksvertegenwoordiger(s) eigenlijk nauwelijks grip op de gemeenschappelijke regeling GR D heeft (hebben) en wat leidt tot frustratie, irritaties, verwarring, bij individuele raadsleden maar ook bij de burgers c.q. de inwoners van onze gemeenten.

I. Lokaal bestuur houdt het primaat

De samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, zoals deze thans is ingevuld, kan als uitgangspunt dienen. Het gaat primair om een uitvoeringsorganisatie. De constituerende gemeenten (Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Alblasterdam) blijven als eigenaren van de GR-D bestaan, worden niet opgeheven of heringedeeld, en besluitvorming heeft plaats langs de lijnen van het verlengd lokaal bestuur. Het lokaal bestuur behoudt het primaat, er vinden geen verdere mandaat of delegatie overdrachten plaats, de gemeenten blijven elk zelfstandig en autonoom en hun bestaansrecht wordt niet verder aangetast.

II. Geen vierde bestuurslaag erbij, daarom geen rechtstreekse verkiezingen voor de Drechtstraad

Dit gegeven biedt kansen om gezamenlijk te verkennen en te onderzoeken of het mogelijk is of tot een lichtere, meer lenige en dynamische politiek bestuurlijke regiostructuur gekomen kan worden bij de GR-D. Het is nooit de bedoeling geweest om een vierde bestuurslaag te construeren (naast de bestuurslagen van Europa, het Rijk en de gemeenten, nog een extra regiobestuur erbij). Daarom zijn aparte verkiezingen voor een regiobestuur en -raad (in casu de Drechtstraad) ook niet nodig.

III. Meer projectmatig samenwerken op regioniveau

Het gaat immers primair om een uitvoeringsorganisatie. Nu de uitvoeringsorganisatie bedrijfsmatig (meer) op orde is gekomen (als gevolg van onze gezamenlijke inspanningen gedurende de afgelopen jaren) is het zaak te kijken waar nieuwe accenten gelegd moeten of kunnen worden. Dat kan bijvoorbeeld door bepaalde projecten, of op innovatie gerichte acties, voor bijvoorbeeld de duur van een paar maanden tot maximaal 3 jaar op het regioniveau (de GR-D) te leggen. Denk bijvoorbeeld aan een goede railverbinding (metro of sneltram), aan te leggen binnen de Drechtsteden, met vertakkingen naar de omliggende stedelijke centra.

IV. Minder bestuurlijke drukte

Als het gaat om een ranke, meer lenige en dynamische uitvoeringsstructuur op regioniveau, dan is het logisch dat we ernaar streven tot minder vergaderen als Drechtstraad te komen. Nu is er, buiten de zomervakantie, vrijwel elke maand een Drechtstraad; dit kan beter worden teruggebracht tot tweemaal per jaar. Besluitvorming vindt immers hoofdzakelijk in de afzonderlijke gemeenteraden plaats. Wel is het zaak een en ander goed te coördineren, zodat de maandelijkse besluitvorming (bijvoorbeeld op sociaal gebied) net als nu goede doorgang kan blijven krijgen. Voordeel is alsdan ook - in tegenstelling tot de gang van zaken in de huidige constellatie - dat niet-Drechtstraadleden in de afzonderlijke raden beter, vollediger en transparanter meekrijgen wat er allemaal op sociaal gebied besloten moet worden. Dit leidt vanzelf tot nog meer draagvlak.

V. Toepassing nieuwe technologieën

Om tegemoet te komen aan de wenselijkheid op bepaalde dossiers op regioniveau snel, interactief, tot informatie-uitwisseling, kennisdeling en netwerken als voorbereiding op besluitvorming te komen kan eventueel een experiment gestart worden met toepassing van nieuwe moderne technologieën. Een voorstel daartoe zou te gelegener tijd door de gezamenlijke griffies van de gemeenteraden geconcipieerd kunnen worden.

Bijlage:

Motie Politiek-bestuurlijk model voor de GRD-samenwerking

De gemeenteraad van Dordrecht, in openbare vergadering bijeen op 13 en 14 november 2012,

Op naar de iPad-cratie! Maar het gewone menselijke contact blijft cruciaal.

VI. Borging informatie-, relatie- en kennisnetwerken carroussels

De informele kennis- en netwerkdeling kan geborgd blijven via de carroussels, die op regelmatige basis, eventueel ook op verschillende locaties in de Drechtsteden zoals dat nu het geval is, georganiseerd kunnen worden. Met als voordeel dat deze toegankelijk gemaakt kunnen worden ook voor niet-Drechtraadleden, het maatschappelijk middenveld en (vertegenwoordigers van) het bedrijfsleven. Als er pakweg vier carroussels, buiten de grote vakantie, op jaarbasis gehouden worden, met een boeiend, inspirerend en aantrekkelijk programma, dan is dit in beginsel ruim voldoende om onderlinge betrokkenheid te organiseren en voldoende gelegenheid te geven aan het gewenste proces van nadenken over samenwerking in de regio én reflectie op de bestaande samenwerking. De carroussels krijgen (of: kunnen) dan (krijgen) de functie van een inhoudelijke motor van identificatie van samenwerkingsprojecten en/of op innovatie gerichte samenwerkingsacties. Ook kunnen hier interessante discussies plaatsvinden over het gezamenlijk oriënteren c.q. opzetten van projecten met aantoonbare meerwaarde die voor Rijkssteun dan wel Europese steun in aanmerking zouden kunnen komen.

Ook interessant voor de pers (waar gaan die Drechtsteden nou toch over?)

VII. Dordrecht centraal, het zonnige hart van de Drechtsteden klopt als vanouds

Dordrecht is een middelgrote gemeente, en heeft voldoende capaciteit in huis om als zelfstandige gemeente goed door te blijven functioneren. Hier en daar zelfs het voortouw te nemen. Dat geldt in principe ook voor de andere Drechtsteden gemeenten, vermits zij maar genoeg vertrouwen in eigen kunnen hebben of houden. Ook in het licht van de komende decentralisaties vanuit het Rijk naar de gemeenten is het niet nodig de hele politiek-bestuurlijke (uitvoerings-)structuur om te gooien. Een verdere concentratie van politieke en bestuurlijke macht en ambtelijke ondersteuning is niet nodig. Het zou bovendien ook nog duurder uitpakken.

VIII. Onderzoek geeft aan dat fusie of herindeling van gemeenten duurder uitpakt

Een grote gemeente gaat de burger veel meer geld kosten. De Rijksuniversiteit Groningen¹ heeft wetenschappelijk onderzoek gedaan naar het kostenverloop per inwoner na herindeling van gemeenten. Nog steeds denken sommige politieke partijen, provinciebestuurders en ambtelijke werkgroepen dat met herindeling grote sommen geld te besparen zijn. Er zouden dan immers minder burgemeesters, wethouders, raadsleden en ambtenaren nodig zijn. Dat blijkt nu echter een illusie.

Het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen wijst uit dat de kosten na herindeling eerder toedien afnemen. Op de korte termijn is dat te verklaren door tijdelijke aanpassingskosten vanwege de fusie, maar ook na zes, zeven jaar is van besparing geen sprake. Integendeel. Na een fusie wordt de organisatie complexer en dat vergt extra managementlagen om alle activiteiten van het grote geheel te coördineren. Het uiteindelijke resultaat is dat een grote(re) gemeente meer ambtenaren per inwoner in dienst heeft dan een kleine(re) gemeente.

¹ Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden is een onafhankelijk onderzoeksinstituut zonder winstoogmerk, verbonden aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Rijksuniversiteit Groningen.

IX. Meer vertrouwen in eigen kunnen is nodig

De Drechtsteden (afzonderlijk) kunnen het (als gemeenten gezamenlijk) best aan. Het zal er wel om blijven gaan de samenwerking daar te zoeken waar deze gewenst c.q. nodig is. Maar verlamming, angst het zelf als gemeente niet te kunnen (rooien), een blijkgewen van geïmponeerdheid ten opzichte van andere overheidslichamen of -vertegenwoordigers (CdK, provincie, ministeries, Regering), of een onvoldoende vertrouwen in eigen kunnen is

Bijlage:

Motie Politiek-bestuurlijk model voor de GRD-samenwerking

De gemeenteraad van Dordrecht, in openbare vergadering bijeen op 13 en 14 november 2012,

volstrekt niet nodig. Het gaat er intussen om het neoliberal concept van een kleinere overheid, een impliciete slechtere dienstverlening aan de burger, uitholling van dieren-, politieke en burgerrechten en ga zo maar verder niet blindelings op te volgen. Het neoliberale project behelst het uitkleden van de verzorgingsstaat onder maskerade van het huidige iets minder gunstige economische tij. Bezuinigen om het bezuinigen slaat nu vooral neer bij de kwetsbare groepen in de samenleving. Met meer vertrouwen in eigen capaciteiten kunnen we meer bereiken.

X. Binnen de wettelijke ruimte van de Wgr blijven

De wetgever heeft met de Wet gemeenschappelijke regelingen niet beoogd een vierde bestuurslaag te introduceren in Nederland. Het kan zijn dat de Drechtsteden voorop lopen in het experimenteren met het invulling geven aan de wens tot een soort van vierde bestuurslaag te komen, maar deze vierde laag is monistisch van aard, waardoor feitelijke controle van de volksvertegenwoordiging een zwakke ste is gebleven. Het dualisme in de gemeenteraden (van de afzonderlijke constituerende gemeenten) zorgt er tenminste voor (althans in theorie) dat er een discussie op hoofdlijnen langs de band van de verschillende partijpolitieke ideologieën, visies en standpunten kan blijven plaatsvinden.

Daardoor is het debat in de lokale politieke arena (= de gemeenteraad) voor de burgers herkenbaar, navolgbaar en invoelbaar. En dat komt het democratisch gehalte van de besluitvorming alleen maar ten goede. Ook daarom dient het brandpunt van het politieke handelen in de lokale raden te blijven liggen. Niet alleen vanwege het mandaat van de huidige volksvertegenwoordigers, dat zij van hun respectieve bevolkingen, hun inwoners, hebben ontvangen, maar ook vanwege de borging van de betrokkenheid van die burgers, de inwoners van onze gemeenten, bij de lokale politiek.

Enige aanbevelingen t.b.v. intergemeentelijk samenwerken en de GR-D

1. Ga uit van de autonomie (het vrij zijn van extern bestuur), zelfbeschikkingsrecht (zelf als gemeente kunnen bepalen onder welke soevereiniteit je valt) en zelfstandigheid (onafhankelijk en zelf beschikkend kunnen zijn). Deze kernwaarden zijn reeds belichaamd in de politiek-bestuurlijke en juridische entiteit die een gemeente is.

2. Zoek samenwerking met andere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen daar waar dat nuttig, aanvullend en/of een maatschappelijke meerwaarde oplevert. Maar hou in de gaten dat terugkoppeling aan de eigen gemeente van resultaten correct, transparant en navolgbaar gebeurt. Zorg ervoor dat meetbaar is waarom de samenwerking nuttig, aanvullend of een meerwaarde opleverend is en stuur dan periodiek bij indien wenselijk.

3. Zorg hierbij voor heldere kaders; zie de modelmotie in de bijlage hierachter die gebruikt kan worden. Elke gemeenschappelijke regeling heeft een algemeen bestuur van twee collegeleden (waarvan het bestuursorgaan burgemeester er één is) en een raadslid. Uit het midden van dit algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur benoemd. Er vindt periodiek terugkoppeling en rapportage plaats naar de gemeenteraad. In de gemeenteraad kan de discussie plaatsvinden, daar is dan het brandpunt van de discussie, daar waar het hoort, namelijk in de publieke arena van volksvertegenwoordigers die een mandaat van de kiezer hebben gekregen voor een periode van vier jaar.

Sense and Simplicity

4. Met de GR-Drechtsteden moeten we hetzelfde doen. Vorm per gemeente die deelneemt een algemeen bestuur van drie vertegenwoordigers per gemeente, de burgemeester, een wethouder en een raadslid. Bij zes deelnemende gemeenten zijn er dan achttien algemeen bestuursleden. Uit hun midden wordt een dagelijks bestuur gekozen. Terugkoppeling en rapportage vindt periodiek plaats naar de onderscheiden gemeenteraden van

Bijlage:

Motie Politiek-bestuurlijk model voor de GRD-samenwerking

De gemeenteraad van Dordrecht, in openbare vergadering bijeen op 13 en 14 november 2012,

de deelnemende, bij de GR-D aangesloten, gemeenten. Dan vindt het brandpunt van de discussie over het gemeentelijke belang altijd in de eigen raad plaats en niet daarbuiten. De autonomie van de gemeente blijft zo het beste geborgd.

5. Hou tweemaal per jaar een nieuw soort Drechtraad, ook voor de informele contacten, en organiseer daartussen door bijvoorbeeld per jaar een viertal speciale Drechtstedendinsdagmeetings of -carrousels die voor alle politici in de regio interessant kunnen zijn. Nodig de pers hier ook voor uit. Maar haal het experimentele schijn democratische element eruit, want dit ondergraaft op termijn de essentie van de (en het bestaansrecht van elke) deelnemende gemeente.

6. Samenwerking, in bijvoorbeeld een gemeenschappelijke regeling, houdt ook in dat je als gemeente je zelfbeschikkingsrecht inzet. Dat gebeurt nu al: op sommige beleidsterreinen wordt intensief samengewerkt in het Drechtstedelijke regioverband. Maar behoud het zelfbeschikkingsrecht voor de eigen gemeente, geef het niet weg. Met andere woorden: behoud het recht om op basis van de terugkoppeling of rapportage in de GR delen van het beleid naar de gemeente letterlijk 'terug te halen'. Op die manier borg je als gemeente ook je zelfstandigheid, je blijft onafhankelijk (en zolang de gemeente in financieel-economische zin goed blijft opereren is er geen macht in Nederland die opheffing van de gemeente kan afdwingen) en je houdt als gemeente je zelfbeschikking overeind.

7. Uitvoeringstaken horen bij het regioniveau en behoeven in beginsel niet 'terug gegeven te worden aan het lokale niveau'. Uitgangspunt is en blijft dat lokaal gedaan wordt wat lokaal kan en regionaal gedaan wordt wat (het beste) regionaal gedaan kan worden. Ga uit van eigen kracht, van de eigen kracht van de inwoners van je gemeente, stel centraal dat alle wettelijke bevoegdheden die sturend en beleidsbepalend voor de (naaste en verre) toekomst van je gemeente zijn binnen de gemeente blijven, niet aan externe besturen worden weggeven, al helemaal niet zonder democratische legitimatie, met andere woorden: blij autonoom, en werk daar samen met andere gemeenten en entiteiten waar je als gemeente sterker van wordt.